

جیمس کنگزلی (۱۸۶۸ - ۱۹۱۶) قارمان کی زیندووی نالو ویژدانی چینی کرکار. ءبدو لاسمان (مشخ)

سکرکردی کماریکھوار و سالیستی ئرلندی جیمس کنگزلی ل ۵۰
حوزیرانی ۱۸۶۸ ل دایکبوو، ب کسک ک شارزای ب مژووی
ئرلندا هبت، کنگزلی ل استیدا ل شاری ئدینبرگ ل
سکتلندا ل دایکبوو. ئو ناوچیی تیدا دثیا نازناوی
'ئرلندی بچووک بوو و یکک بوو ل ناوچ هژارنشیندک
شارک. دواتر ب درژی ژیانی ب ل هجی سکتلندی قسای دکرد.
دایک و باوکی بچووک خک کی کاونتی م ناگان بوون و ژیانان ل
ئدینبرگ سخت و مینتبار بوو. ل تمائی یازد سایدا ل پناو
کارکردن قوتابخانه بجددهبت، بام دببت یکک ل تیپرست
پشنگ ششگ کانی سردد می خی.

جیمس کنگزلی ل تمائی نی چوارد سایدا پیوئندی ب سوپای
بریتانیاو دکات ب ئوی ل و هژاری پشت شکند زگاری بت.
دوای حوت سا و ل تمائی بیستویک سایدا کنگزلی ژیانی سربازی
بجددهبت و دواچار ل سالی ۱۸۹۶ ل دبلن نیشتج دببت.

ل سالی ۱۹۰۳ کنگزلی کچی دکات ب ئمریکا و ب ماویکی کورت
ل شاری تری ل ویلایتی نیویورک لگ خزمکیدا دژت و ل
کمپانیایکی بیم کار دکات. بام ل سالی ۱۹۰۵ دا، شاری تری
بجددهبت ب ئوی تانیندکانی خی ل کخستنی بزووتندوی
چینی کرکاردا جبخات و زری نخیاند پیوئندی بکخراوی ()
کرکارانی پیشسازی جیهان ی (۱) تاز پکهنراو و دکات و وک
ئندام و ککخرک ک تواوی ژیانی خی ب خزمکردنی چینی
کرکار ترخان دکات.

جیمس نووسرکی پی برهم ل بواری مژووی، کولتوری، سیاسی،
ئابووری و کممائی تی بوو و هروها ئیدیتار و باوکرر و کتب
و ژنامی خی بوو، زر کسسی خاون بیروباوئی سیاسی دژ بیک
ل ناو بزووتندوی کرکاران و چپکاندا بها و ستایشی
تانیندکانی کنگزلیان برز نرخاندوو. کنگزلی خی ب ئنارک-
سندیکالیست ندزانی، بام ل سالی ۱۹۰۸ کاتک ل تبوون ل

ککخراوی (کرکارانی پیشسازی جهان) ل نوان مارکسیست دانیال دی لین و ئنارک-سندیکالیستکان وویدا، ک نئی لاینگری ئنارک-سندیکالیستکان گرت.

ک نوی قی ل تائفگ ری بوو، ک ب ی ک ل گ ورتین بر ب ستنی کانی گری ل ب ردم ی کگرتووی کرکارانی دژ ب س رمای داری دزانی. ی ک ل نووسیند کانی ک ننگدانوی ئم بیروباو ی دت (گ ش پ دانی حی بر نگار بوونوی گرنگی زیاتری ه ی ل دروستکردنی ککخراوی کی تی ری. ئ م ش ل استیدا، کامترین ککخراو ل ووی تی ری و ننگ، ب ه ی ز ر کام بوون و فراوانیی و، گ ورتین م ترسی بت ب س ر بزووتنوی ش شگ ان ئ گ ر بتوانرت ب کار به نرت، ب س رکو تکردن و سنووردارکردنی حی بر نگاری هاو ی تی ل ه ر پل و پای ی کدا بت. ک نئی ه رو ها ب متمان یی ب حکوم تی ناو ندی ه بوو، ب ی ب باشتین شو ل ل دوان کیدا د رکوت ک دت (ب ب ئ و د س ا تی ک ی ک تی کرکارانی پیش سازی ل پشت و ی، دیمو کراسی ت نیا د توانت بچ ت ناو د و ت و وک چن قوربانی دچ ت ناو گ د ی مار و.)

ک نئی ل س ر بانگه شتی گروپ کی بچووی س سیالیستی ها ت و ئرل ندا. ئیتر ه ر زوو کار یگ ری وک کخ ر و وتارد ر و نووس ر کی بتوانا ب س ر وودا و کان و د رکوت. ئ و ج یمس ک نئی بوو ل س رووی ه موو شت ک و ک ب رپر سیار بوو ل ی کخستنی نوان ککخراو کانی چینی کرکار و ئامانجی س ر ب خ یی ئرل ندا. ک نئی ب ش و ی کی جیددی ل س ر پ ویستی س سیالیزم ب دزی س ر ب خ یی ئرل ندا و ه رو ها ه موو ج ر با ب ت کانی پ یوست ب س سیالیستی جیهانی نووسی و ک وت جوو ب یان. ئ و پی و ابوو ئ و چینی کرکار ل پ ناو ب ر ژ و ندی ه موو چ و سا و کانی جیهان د توانت بناغ کانی ئیمپرات ری تی ب ریتانیا به ژ ن ت، ج یمس ک نئی ل ک بوون و کانی باکووری و و تار کی پ ش ک ش کرد، دوا ی ئ و ی سیلین ب رتس (۲) س ر کی ب ناوبانگی س سیالیستی و وشی و ا ب ری پارتی کرکارانی س ر ب خ خوازی ل کایی وک یاده نانو و یک دت (ل سا ی ۱۹۱۱ ل گ لارکین (۳) چاوم پی کوت و ف ربووم س رسامی بم و خ شم بو ت. ی ک ل گ ورتین گ نجیند کانی ناو کت بخان ک م ک ک پیی کی ب رگی کت ب ک ی تی ب ناوی کرکار ل م ژووی ئرل ند، ک نئی و لارکین س ردان ک یان ب و یس ساتک ه ژاندمیان. ک نئی شان ب شانی ج یمس لارکین، ب ش و ی کی س ر کی پ یو ندی ه بوو ب مانگرتنی کرکارانی دبلنی سا ی ۱۹۱۳ د، ک س کت ر کانی بازرگانی و

ئایاردا، ل دادرگاییکردنیدا ئم کورت ل دوان د ستنوو سی خوار ووی خوند و ک د دت (ب باو بوون ب ووی ک حکوم تی بریتانیا هیچ ماف کی ل ئرل ند نیی، هیچ ماف کی ل ئرل ند ن بوو و ه رگیز ناشتوان ت هیچ ماف کی ل ئرل ند ه ب ت، بوونی ه ر ن ووی کی ئرل ندی، ت نانت ک میند ی کی ب ب زیش ب ت، ئاماد ی بمر ت ب دووپا تکردن ووی ئ و استیی کی حکوم ت ه میش ئاماد ی د ستب س رداگرتن و تاوان ئ نجامدان ل دژی پ شک و تنی مرق . من وک خ م سوپاسی خودا د ک م ک ژیاوم تا ئ و ب ژ ب بینم ک ه زاران ئرل ندی و کو و س دان ژن و کچ، ئاماد بوون ئ و استیی دووپات بک ن و، و ئ گ ر پ ویست بوو ب ژیا نی خ یان شای دی ئ و بد ن).

ل کات کدا ب هار د گ ا ب هاوین، شارک ک هشتا ل گ مردن و ل ناوچوونی ا پ یی ج ژنی ئیست ردا ک د بوو و، ناچار د کرا خو ن شتنی زیاتر قبو بکات. س ر ای بریند س خت کانی، ل ۱۲ ئیاری ۱۹۱۶ ک ن ی ب ئامبولانسی س ربازی گواسترای و ب کیلما ینهام گاول، ل و و ب ح وشی زیندانک و پاشان ب کورسیه ک و ب سترای و و ل لاین سوپای بریتانیا و ب د ست بژی ت ق ئیعدامکرا. ئ م ش تو یی ز ر ک ل خ کی ئرل ندا و س رانس ری جیهانی ب دوائ خیدا ه نا. م رگی ک ن ی ب د نیای و بوو مای ی پ ژار و خ م ب خ کی ئرل ند. ت رمی ک ن ی (ل گ ت رمی یاخیبوو کانی تر) ب ب تابووت خران ناو گ ب کی ب ک م و. ل س دار دانی یاخیبووان، ز ریند دانیشتوانی ئرل ندی ه ند تو کرد ک ز رب یان ل کاتی یاخیبوون کدا هیچ پشتیوانی کیشیان نشان ن دابوو. ب م ئ و ل س دار دانی ک ن ی بوو ک ز رترین مشتوم ی ل ک و ت و. م ژوونووسان ئاماز یان ب ش وازی ل س دار دانی ک ن ی و یاخیبووان و هاوش و کانیان کردو و، هاوکات ل گ کرد و کانیان، وک ه کارک ک بوون ت ه ی ه شیری گشتی ب خواست و ئامانج کانیان و پا پشتی ب ئ و بزووتن و ی ک گیانیان ل پ ناویدا ب خشی. ئ و م ردنی س رکرد کانیان و ب تایب تی ک ن ی بوو ک ب س ی ک ماریخوازی ئرل ندی ل س رانس ری ئ م دوورگ ی دا ه گیساند و یاخیبوون کی ج ماو ری د ستپ کرد و ل ک تاییدا بوو ه ی دروستکردنی ک ماری ئرل ندا. ل ن و ه موو ئ و ل س دار دانا ن ی ک ل کاتی س ره دانی ج ژنی ئیست ری سا ی ۱۹۱۶ دا ئ نجامدراون، هیچیان ه ند ی ل س دار دانی ج یمس ک ن ی تو یی گشتیان ن وروژاند.

ه رچ ند ل لاین ز ر ک ل م ژوونووسان و ب ئرل ندی کی ناسیونالیست داد نرا، ب م ک ن ی باو ی ب پشتگو خستنی

دابلشکاريډ چينا ي تيي کان نه بوو بل ناوي ناسي ناليزم وو. ئو پيوابوو که ئيرلندا ناتوانت ئازاد بت تا چيني کرکاري ئيرلندي ئازاد نه بت.

ل پاش ئيعدامکردني که نه ي، ئژنام نووس که ري ليام ماگگابان (5) ل سا ي 1933 دا شيعري جيمس که نه ي نووسي، ماگگابان که ل سا ي 1908 ل دوورگي قالنسسيا ل دايکبوو، ئو پارچه وروژنډري ل وانگي سربازک وو نووسيو که ل پرسي ئيعدامکردن که دا فرماني پکراوو که تفه ل که نه ي بکات.

ل سا ي 1916 فوجکي وځي که ل ځاي بل و سځنگرکاني پشوي ئژاوا دا بوو، وک ي دگکک بل ئو سربازان ي که ه ويان د دا ياخيوون که ل دبلن ل ناو بډن، ماگگابان چيرککي بيست سبارت بل سربازکي گنج، کوي کرکاريکي کا نه بلردکاني وځي، که بلشکک بوو ل و فوج و ل تيمي تفهکردن دا بوو بل لسدارداني که نه لي دانراکراوو و بو ه ي ش و ه ستي بل تاوانباري و پشيماني و شرم زارييکي ت و او کړدبوو.

ل دواي ئو کار ترسناک ئم سرباز و ځيي که ناوي نه ه ځراو، شوځني ي بل وژن و مندا ځکاني که نه ي که وت تا داواي لښوردنيان ل بکات. وک دواتر بيري ه ځاي و، بل ليلي (6) وت : " من کرکاري کا نه کانم. باوکم کرکاري کا نه کان بوو، باپيرميش کرکاري کا نه کان بوو. ئوان زر سرقا ي س نديکاي کرکاران بوون. ئستا چن و بل چ ووي که و بتوانم بگم و ما و؟ ئوان لباري جيمس که نه يي و د زانن ت نانت ئگړ منيش نه بووبام. من. " بل م م ت نه چووم ت و ما و، ناتوانم بگم و ما و، من استيي که د درک نم و ئتر د زانن من جيمس که نه يم کوشتوو. ئي خواي، ئاخر بل چي من ه ځيژردرام بل کوشتني پياو کي ئاوا؟"

ليلي و ځامي داي و : جيمس که نه ي پشتر لت ځش بوو. ئو تگکيشت بوو که ت ناچار کراويت، د يزاني که ت نه ها کوي کرکاريکي ئو چين چ و ساو ييت."

ماگگابان ئم سرباز و ځيي بل ناوي وک د ننگي شيعرککي و رگرت که بل پشيمان ييکي زر و بير ل بشداريکردني ل لسدارداني که نه ي د کا ت و.

ئو پياوي ئم ه ځايان بل ناو گم پاني سربازگ که بلر د ست ځي گولل درا

مني سرباز هيچ شانازي بل و و ناکم بلم ئم ل و کوشتمان؛

ل ځ ځا ن ي زيندا نه و ه ځا بوويان؛

بل ئوي ل سړ ئو کورسيي ئيعدام بيبنم

وای به دچووم زردخه نه که ی له دوور و به با نگی
پیاوکه بکات به نزا.

ننگه نه توانین له م شته بگهین

که وا له نه م یاخیووانه ده کات؛ بمرن له پنهناویدا؛

بهام له گه نه و شدا هه موو شته کان نازادیان خه شده و ته و

ناسمانیش نه نگی به هاری له نیشتبوو

په م وایه جار که تر نه م کاره ناجوور دووپات ناکه م و

به هه موو نه وشته نه ی که ده ستیان په و ده گرم نه و یه

سه ری تهغه ننگه که م له سه ر سینگه نه و لابه رم- بهام دوو جار

من جگه له سه رباز که؛ هیچتر نیم

ده نه که نه ویش میهر بهان و جیاواز بوو،

و که نه وانی تر؛

عاشقه که هه ژاران بوو؛ و هه موو فیشه که کان له میان،

برینه کانی و جله شه که نیه و ده یپه کا،

نه و په شه نه م گه یشتبوو، قاره مانا نه و و به وومان بوو و،

نه و نازار که قوو ته ری ده ناسی و که له له دان یان گولله

له ره جیهان ده ستی په کرد؛ نه و جه سووران نه مرد؟

ناماد .. ناماد .. نه ویش هه ره په ده که نه خوا گیان

هه ستم کرد تهغه ننگه که ی ده ستم ده له رزی

برینه کانی کرابوون و به ده وری کورسی نیعدام که دا

یه کپارچه گه می خوهن بوو؛

سو نه ده ده که له و کانی ده یا نگوت 'بیته قه نه!' و خته هه موو به ره له

تهغه ننگه که ی من ده ستیان په و نا بوو

نیشان له گرتنه که م به جه ره که بوو

و که نه وای من هه بهر درابم به کوشتنی پیاو که و!

نه م جه یمس که نه ی و که یه که له پا نه وانه گه ور کانی نه ره ندا

داد نه رت. سه شیا لیسته که شه شگه و سه ندیکالیسته که به ره گر که ره بوو

که ژیا نی خه نه که ته نه ها به ده زی زگاری نه ره ندا، به که به

سه سیالیزمی نه و ده و ته شه ته رخان کرد. نه و نه که ته نه ها ئیلهام به خه

بوو به نه ریتی که ماری و سه سیالیستی له نه ره ندا، به که

ئیلهام به خه بوو به سه ره جه م بزووتنه و ده ده که له نیالیزم و ده

ئیمپریالیسته کان له سه رانسه ری جیهان. له م نه ووی بزووتنه وای چینی

کر که کاری جیهانیدا په ویسته جه یمس که نه ی و که پا نه وان و گه شمرد یه که

له بیر نه که ین که خه باتی به گه یشتن به بیرو با و نه کانی خه کردوو.

نه م په یکه ره که جه یمس که نه ی له نا و نه دی شاری دبلن به

شانازی و ده دانه راو. هه ره ها نه قش که مسی که جه جه نام ی که ماری

نه ره نه یه نه ویش له په نه ره ری باره گای په سته خانه ی گشتیدا دانه راو،

کک کک نکی لک ماوی چوار کک کک چار نووسازدا لک نیسانی ۱۹۱۶دا
 اشکوانه هککستی خی بک ئازادی نککککک و چینی کککار لک و
 جاک نامکککدا دکرکککک.

بہم قسم کی تائی پیدائش کے دہائی (شش تہ نیا کاتک بادی دت
کے خلی کی ئاسائی جیہان، ئم کی چینی کرکار، ہستین سہر پ و
ئو کی ب حقی ہی خمان، وریگریندو.)

ژێدەرکان و ڕێگەری کوردی ئامادەیی کردوون :

(۱) ککخراوی کرکارانی پیشسازی جیهان (IWW) ککخراو کی نون ت و و یی کرکاران و ل شیکاگو ل سا ی ۱۹۰۵ دام زرا و . ئ م ککخراو گ فارک د رد کات ب ناوی (کرکارانی پیشسازی) ی و . شایانی باس ئ م ککخراو ت م نی ۱۱۷ سا و تا ئستا ل خ بات بر د و ا م .

(۲) سلین بـرتس (۱۸۷۱ - ۱۹۳۰) نووسـر و مامـستا و شاعیری سـشالیستی و نوـنـری حزبی کار بوو لـ و بـگـ زـمـنیـی ئـ و تیایدا ژیا. شایانی باسـ بـرتس دوو کتـبی شاعر و کتـبی کیـمان و کتـبی نووسین و دوو کتـبی وـرگـرانی بـا و بوونـتـو.

(۳) جیمس لارکین (۱۸۷۴ - ۱۹۴۷) سشیالیت و رابہ ریکی بزووتنہ وی کرکاری بوو. جیمس یہ کک بوو لہ دام زرہ رانی حیزی ککارانی ئرلہ ندہ و تہ واوی ژبانی تہ رخان کرد بہ سشیالیزم و بزووتنہ وی کرکاری. ئہم اہرہ لینن ئاوا وسفی دہ کات (قسہ ککرکی بہ توانایہ وپاوی کک وزی لہ بہ اندہ ہاتووی ہہ یہ بہ خولقاندنی موعجزہ لہ نہو کرکاراندا.)

(۴) ئىستېر : فىستيفا كى مەسىحى و پشووئەكى كىلتوورى خەئاوايە .
 (۵) كەرى ليام ماگابان (۱۹۰۸ - ۱۹۷۹) شاعىر و ئەژنامە نووسى
 ئەلەندى و سەرنووسەرى ئەژنامەى خەك و گەقارى ئارەش تايە بوو .
 (۶) لىلى : هاوسەرى جەيمس كەنەئە، ئەلەندى بزووتنەوى كەركارى
 ئەلەندى بوو .

سڀ رڃا و :

<https://teifidancer-teifidancer.blogspot.com/2017/05/james-conolly-working-class-hero.html?spref=fb&fbclid=IwAR1-hSAjn3x-Hu2NrZGfuyzryCQQ04Qf5qzlnbX0mhevLJwH1HtsiYLcXX4>

تـبـيـنـى : ئـم با بـتـ لـ ژـنـامـى ووت ژمار ۲۶ ى سا ۲۰۲۳
 رڼا ورته وځي.